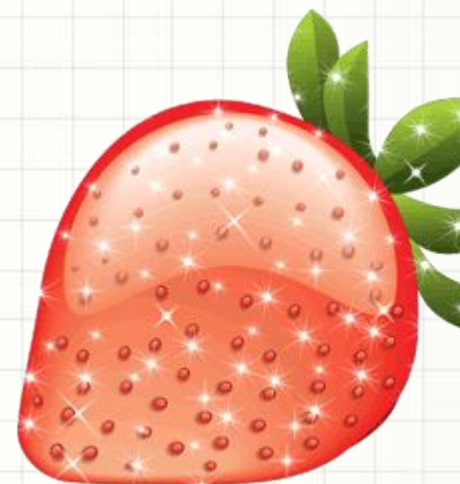

Ашық сабақ: Дастархан басында сақталатын
дәстүрлер мен ырым-тыймдар

Пәні: қазақ тілі
Сыныбы: 8 “А”
Күні: 11.12.2015 ж.

**Разделить на группы:
Повторить правило работы в группе.**

1. Тыңдай білейік.
2. Біреу сөйлегенде, оның сөзін бөлмейік.
3. Басқалардың пікірлерін сыйлайық.
4. Бірлесе жұмыс істеуге ұмтылайық.

И.Р. Үй жұмысын тексеру: “Использование фото”.

1. Ученики могут выбрать фото (например, наиболее понравившееся или фото), к которому им необходимо придумать название.

2. Попросите учеников задать вопросы к фотографии и записать их вокруг изображения.

3. Или же ученики могут выдвигать идеи, основанные на изображении, записывая вокруг него мысли, идеи и слова, которые приходят им в голову, когда они впервые видят изображение.

4. Ученики могут сделать фотографии цифровой камерой и включить их в коллажи, презентации и т.п.

Взаимооценивание: ученики оценивают себя по заданной таблице

Г.Р. Сөздікпен жұмыс
/Словарная работа: жаңа
сөздермен сөз
тіркестер құрастыру

дәм-пища, еда
тартымды-привлекательный
қонақтар-гости
мәзірі-меню
төр-почетное место в комнате
бата жасау-произнести
пожелание (после угощения)
ас қайыру-благодарить за
угощение
сыйлы адам-уважаемый
человек

Г.Р. Мәтінмен жұмыс: Қазақ дастарқаны

I топ: Қазақ халқы үшін дәмнен, дастарқаннан үлкен нәрсе жоқ. Дастарқан әрқашанда бай әрі тартымды болған. Оның ертеден келе жатқан бай тарихы, қонақ күтуде қалыптасқан тамаша дәстүрлері бар. Ежелгі дәстүрлер бойынша ас ішер алдында және ас ішіліп болғаннан кейін қонақтардың қолдарына су құйылады.

II топ: Дастарқанға ең бірінші болып нан қойылады. Дастарқан қазақ халқының дәм-тұз, ас деген киелі ұғымға балайтын барлық тағамдардың мәзірін қамтиды. Дастарқан кімнің құрметіне жасалса, төрде, яғни дастарқан басында сол адам отырады. Бата жасау, ас қайыру сияқты жораларды сол сыйлы адамнан күтеді. Дастарқан киелі болғандықтан, халқымызда арнайы дастарқан басындағы ырым-тыйымдар, салт-дәстүрлер бар.

III-топ. Мәтін бойынша сұрақтар:

1. Қазақ халқы үшін мдастарқан қандай рөл атқарған?
2. Дастарқанда қандай тағамдар болады?
3. Дастарқанға ең бірініші қандай тағам әкелінеді?
4. Дастарқан төрінде кімдер отырады?
5. Дастарқан басындағы сыйлы адамнан не күтеді?

Табу. Тыйым-запрет. Қазақ ырымдары.

У казахов с древнейших времен существует такое понятие как табу (запрет). Как и у других народов, и у казахов существовали запреты. Например: свистеть в доме - высвистывать благополучие; наступать на порог, а также дарить близким людям нож или собаку-к вражде и т.д. Были запреты и этического характера. Считалось верхом невоспитанности пересекать дорогу старшему. Табу накладывали на какие-нибудь предметы, зверей, птиц, имена людей, детали окружающей природы, космической планеты. Существует запрет убивать некоторых птиц: лебедей, орлов, кошек. Нельзя, если это ни к чему-топтать и рвать цветы, растения. У Европейцев цветы дарить-прекрасно, но в психологии казахского народа — цветы прекрасны там, где они растут.

- ✓ Дастарқанды, тамақты, ыдысты аттама.
- ✓ Нанды шашпа, жерге тастама, нанды баспа, нанды рәсуа етпе, бір қолыңмен үзбе, үстіне басқа зат қойма.
- ✓ Тамақ үстінен аттамайды.
- ✓ Таңертеңгі асты тастама.
- ✓ Суды сыпырма, суға дәретке отырма, суға түкірме, суды қарызға сұрама.
- ✓ Дәмді табақтың ортасынан алма. Өз алдынан алып же.
- ✓ Асты үрлеме, ішкен асынды жамандама.
- ✓ Қол жумай, асты ішпейді.
- ✓ Аузында тамақ тұрғанда сөйлемейді.
- ✓ Көшеде, түрегеп тұрып, жүріп келе жатып немесе жатып тамақ ішпейді.
- ✓ Түнде тамақтың бетін жауып қояды.
- ✓ Үйге келген адамдарға дәм таттырмай шығармайды.

Г.Р. Совместное обучение: Талантливые и одаренные. Разноуровневые задания.

Г.Р. “Коллаж”

1. Каждой группе дается соответствующее слово, идея, которую они должны представить, используя ряд предоставленных материалов. Такие материалы могут включать журналы, газеты, приклеивающиеся журналы, цветной картон и бумагу, маркеры, ножницы, клей и фломастеры.
2. Назначенный ведущий из каждой группы может затем представить свою работу остальному классу, объяснив, почему они выбрали определенные вырезки из журналов и слова в своей работе.

I группа: составить коллаж: "Қазақтың ұлттық тағамдары"

II группа: составить коллаж: "Пайдалы дәрумендер"

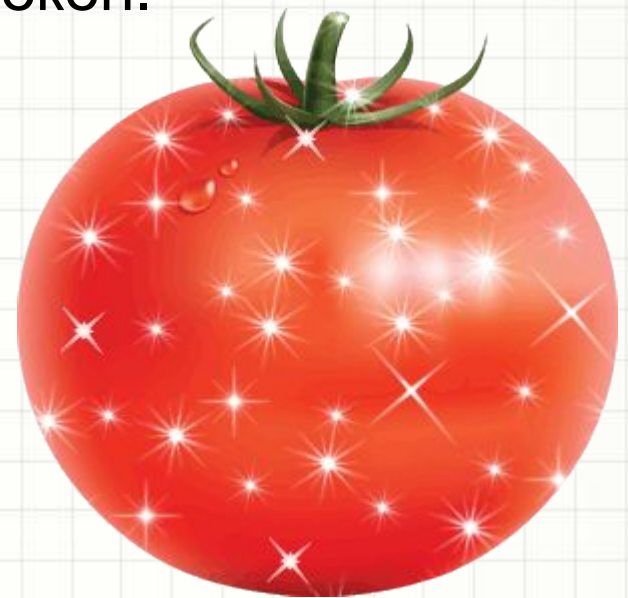
III группа: составить коллаж: "Жемістер мен көкөкністер"

Познавательная минутка: “Оқыңыз, қызық!” /“А знаешь ли ты?”/

Уже древние греки вытирали руки и губы во время еды специальными салфетками. Их делали из огнеупорного материала асбеста.

После кушания салфетки не стирали, а бросали на несколько минут в огонь. После этого ими опять можно было пользоваться. Салфетки гостям раздавал сам хозяин.

Орташа есеппен алғанда, адам өз ғұмырында 6-7 жыл тамақ ішеді екен. Өмірінің 1 жыл 195 күні ас дайындауға кетсе, шамамен 40 тонна ас ішеді екен.

Познавательная минутка:
“Оқыңыз, қызық!”/ “А знаешь ли ты?”/

Орта ғасырларда князьдардың үйлеріне дастрақан жасаудың бірегей әдісі кең таралған. Салтанатты түскі тамақ кезінде қызметшілер залға атқа мініп келіп, қонақтарға табақтар мен құмыраларды тура ат үстінде отырып берген де, қалдықтарды итке тастаған. Қолдың майын жануарлардың терісіне сүрту керек болған.

Айды қолмен сілтеп көрсетпе. Себебі ай, күн, жұлдыз, жай халыққа сырлы дүние болып көрінген. Сондықтан киелі нәрсені саусақпен шұқып көрсетуге болмайды.

Жұлдыз санама.

Бұл ұғым планетаға байланысты. Отқа су құйма, түкірме, күлді баспа. Кезінде ата-бабаларымыз отқа да табынған. От – өмір, тіршіліктің көзі саналған. Жас түскен келінді отқа шақыру, отқа май құю, от – ана, отта қасиет бар деген ұғымнан алынған.

Шамды үрлеп сөндірме.

Себебі, майшам – от, от – киелі жанып тұрған шам бақыт деп саналған. Оны үрлеп сөндіру өз бақытынды өзің өшіргенмен бірдей.

**Күн шыққан соң ұйықтама. Күн
батарда ұйықтама. Ауру адамның өзі
күн батарда басын көтеріп отырады.
Күн – ұлы, киелі планета, оған батарда
жол беру керек ұғымды білдіреді.**

Үй жұмысы: “Ас мәзірі” құрастыру,
жаңа сөздерді жаттап келу

